

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas,
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LA FEYNA DEL GOBERNADOR

6 LA FUSIO ELECTORAL PERDIGOTAYRE-COMAS Y MASFERRERESCA

—Senyor Fuentes, senyor Fuentes,
¡quin modo de perdre 'l temps!

Domingo Pardo

CRONICA

EN el saló del *Ateneo*, á més de las quatre clássicas estátuas de guix, de las quals las despulladas ostentan la púdica fulla, hi cabrán ben apretadetas unas trescentas personas y pico... A quatre centas no hi arriban, com no las entatxonin com las arengadas dintre de un barril. Donchs bé: l' dissapte de la senmana passada, ab tot y ser el saló tan xich, ab tot y contarse en la casa uns mil quatrecents socis, ab tot y procedirse á la inauguració del curs académich y ab tot y estar confiat el discurs inaugural á una gloria tan llegítima de la nostra terra com D. Lluís Doménech y Montaner, la concurrència no omplia de bon tros el local, y 's pot ben afirmar que hi venia molt baldera.

Y si 's té en compte qu' entre 'ls concurrents s' hi contavan no pochis convidats, representants de altres corporacions y societats que mantenen ab l' *Ateneo* relacions de amistosa correspondència; no pecarém d' exagerats si afirmém que no passavan de un deu per cent de la totalitat dels socis, els que per adhesió al President de la casa ó per simple curiositat se prestaren á anar á sentir la seva docta disertació sobre 'ls orígens del Art románich á Catalunya.

Quina diferencia entre aquesta falta de interés, entre aquesta soletat cor-geladora, y la febra, 'l calor y l' entusiasme de altres días no molt llunyans, en que la tarima presidencial del *Ateneo* servia de trampolí pera saltar fins al Congrés de Diputats ostentant la representació de Barcelona!

Mesos enrera 's posá sobre 'l tapet la qüestió de cambi de local, mitjansant l' adquisició de la casa del Sr. Parellada, en condicions que á un gran número de socis els semblaren onerosas y algú tant anti-legals. Donchs bé; per amparar las lleugeresas de las Juntas y borrar las responsabilitats contretas per alguns de sos membres, els companys de causa, sense distinció de fraccions, tocaren *llamada y tropa*, y en el gran saló de la Llotja, organísats com quintos, fent gala de una disciplina molt parescuda á la dels partits madrilenys, ofegaren la discussió á crits, y no entenentse de rahons prorrogaren la nocturna sessió fins á eixida de sol, arrancant per cansanci una votació favorable als seus propósitos y designis.

La gloria més llegítima de la nostra terra presidía aquella cridadissa escandalosa y s' esponjava de gust.

¿Cóm podia imaginar que alguns mesos després, al pujar per tercera volta á la cátedra presidencial, pera fer gala de la seva suficiencia en materias arquitectónicas, s' havia de veure desairat y poch menys que abandonat? Digui ell mateix: ¿no n' hi ha per tirar al foch la seca corona de llorer?

Una dissertació tan sabia, fruyt de llargas meditacions y perfídiosos estudis... y trobarse ab que 'ls més dels seus companys *ni menos se l' escuchan!*...

Casi n' hi ha per pujar fins al lleternó de la cúpula del saló del *Ateneo*, y desde allí, ab veu malehadora, proclamar als quatre vents l' *analfabetisme* del moviment polítich regionalista!

*
*
*

En els temps en que l' *Ateneo barcelonés* no tenia res que veure ab la política militant, y era aquella casa camp neutral pera totas las ideas; en els temps en que imperavan allí la cortesia y la tolerancia, y en unas mateixas penyas s' hi reunían y alternavan amistosament els homes de las tendencias políticas més contraposadas; en els temps en que no era com

avuy un vesper d' odis y un laboratori de difamacions y maledicencias, sino un oassis regalat ahont s' hi anavan á olvidar las amargors y las tristesas de la vida; en aquells temps, responia la institució al seu objectiu de cultura, y qui valia fos qui fos, podia contar per endavant ab l' atenció de tothom, amichs y adversaris, que tots per un igual reconeixían el seu mérit y no 's recatavan, ans bé 's feyan un honor, de proclamarlo.

En cambi, avuy, ben clar ho acaba de veure la gloria més llegítima de la nostra terra: las divisions, fillas de las rivalitats personals, que minan al regionalisme, no 's concretan á la política, sino que ademés arriban á la personalitat intelectual. Es ja una costum inveterada en els companys de causa la de donar patents de sabi, de cimbal y super home als que pensan com ells. Pero ab la mateixa facilitat ab que las expedeixen las anulan, tan bon punt per algú motiu deixan d' estar ab ells identificats ó conxorxats.

Aixís, en vigílas de las últimas eleccions de Diputats á Corts, en Prat de la Riba, gran canceller de *La Perdiu*, trassá l' hiperbólich panegirich dels cinch candidats de la Lliga, posant á n' en Puig y Cadafalch, especialment, á l' altura del Puigmal en materia arquitectónica.

Un company de causa, gran coneixedor de las miserias dels seus, després de haver llegit aquells elogis desaforats, tingué la confiansa de dirme:

—No m' agradan las cosas lletjas, pero á pesar de tot, ab gust hauria pagat un duro sols per veure la ganyota que haurá fet en Doménech y Montaner al llegir aqueix article.

Els se coneixen... y tal com se coneixen se tractan, sempre plens de ruindats y mesquinesas.

Y aixís se desfá y 's descompon en las sevas mans tot lo que tocan.

*
*
*

La mateixa lluyta política que varen emprendre junts, ha acabat per transformarse en una discórdia intestina continua, en una baralla á estira-cabells y á tomballóns.

La Lliga regionalista, aquell famós agregat d' elements heterogenis, que tan briosamente assumia la direcció de las campanyas electorals, está á punt de deslligarse. A cada bugada ha perdut un llensol, ó dos ó tres. Avuy ja casi no n' hi quedan, y 'ls pochos que té dintre l' armari, juran els que 'ls han vistos, que son molt bruts.

¿De qué farà mànegas en las eleccions municipals, qu' están com qui diu al caure?

Si la repudian els elements genuins del catalanisme, y la combaten ab sanya y persistencia 'ls elements lliberals que dintre d' ella formavan l' esguerra... ¿á qui acudirá ara en demanda d' auxili?

¿A las associacions económicas? En las passadas eleccions quedá domostrat que aquest joch es molt perillós per la Lliga, per quant molt fàcilment els auxiliars, convertintse en amos, saben copar las actas, deixantlos de més á més desconcertats y més renyits que may.

¿Se sumarán ab el Sr. Baró, que l' altre día desde l' *Avi Brusi* feya el paper de l' escolá de la Doctrina cristiana, ab la canya al coll y la campaneta als dits, incitant als bons católichs á anar á votar baix pena de pecat mortal?

¿O tal vegada, com insinúa algú, anirán á refrigerrarse en las *fuentes* del Plá de Palacio, dat que, segon ell mateix diu, esta 'l virey més ben disposat que may á atendre'ls y amanyagarlos?

Fora 'l digne final de las sevas veleitats impuras. Anar á la casa del tirá, rendirli acatament, acceptar els seus obsequis, tallar en dos llencas la senyera

de las quatre barras pera ferne duas banderas espanyolas... y ajudarlo á fer patria y monarquia, restablint las malas manyas del caciquisme...

Cambó!... ó Tableau!

P. DEL O.

CANSÓ D' OCTUBRE

L' hivern s' acosta. Las nuhosas parras
s' assecan tristament;
com bossins d' una púrpura esqueixada
els pámpols van cayent.

Dels papellóns las irisadas alas
la Tardor ha plegat;
las flors van desfollantse una per una,
sa tasca s' ha acabat.

En sos buchs passan llista las abellas,
ja es tothom á aixopluch;
el treball del Hivern va á comensarse
¡corri la mel pel buch!

Las orenetas tot cantant emigran
al país del Estiu;
ple de recorts y d' esperansas deixan
en cada casa un niu.

La Tardor va corrent, l' Hivern l' empayta,
tot s' asseca, tot mori!...
tot, amor meu, menos els cors qu' estiman,
com ton cor y mon cor.

J. B. Y V.

LA ANTEVOTACIÓ

Diumenge, després de dinar, els principals vehins del meu barri, previament convocats per un servidor, varem tenir l' honor de reunirnos á la xacoleria del Fénix.

¿Objecte? Clarament vaig expressarlo en el petit discurs que desde la presidencia, ahont com á tribut á la meva iniciativa va obligarse'm á seure, vaig dirigir als respectables vehins allí congregats.

—Senyors—vaig dirlos:—Acostantse, com ja deuen saber pels papers públichs, las eleccions de regidors y consensut de que el dret electoral, més que un dret, es un deber que tots els ciutadans honrats venen obligats á cumplir, m' ha semblat que no seria ociós reunir á las personas més significadas d' aquest morigerat barri, á fi y efecte d' ocuparnos una mica d' aquest trascendental assumpto. ¿He obrat bé, senyors?

—¡Sí, sí!—va respondre en unánim coro tota l' assamblea.

EL FOLLETO DE DAMOCLES

—¡Gracias!—vaig seguir dient, fent una reverencia que, modestia apart, va sortirme bastant bonica.—El nostre districte, segons en els diaris he llegit, ha d' elegir un concejal. Poca cosa es per una demarcació tan extensa y tan mal empedrada com la nostra; pero arri poch ó molt, que com diu el ditxo, *de menos nos hizo Dios,*

y, de totas maneras, val més un que cap. Si un home va descubrir l' América y un home va descubrir la pólvora, ¿per qué un home, un sol home, no ha de poder salvar y redimir el nostre desventurat districte?

—¡Muy bien!—va exclamar una veu, que 'm va semblar molt qu' era la del herbolari.

—Ara bé: hem d' elegir un home, un concejal que 'ns representi y cuydi ab zel y desinterés de las nostras cosas; pero, aquí está la part dificultosa del problema, ¿á qui hem d' elegir? Obehir servilment las ordres dels comités que aquestas cosas manglejan, no 'm sembla digne ni decorós. Tot aixó de comités, juntas nominadoras y comissions electorals es obra de quatre ambiciosos que, fent de la política un ofici, sóls buscan en aquestas combinacions la manera d' entronisarse ells ó treballar solapadament pels seus *paniguados*. ¿No es veritat, caballers?

—¡Sí, sí!—van tornar á dir els meus companys,

—¡Ay que cau, ay que cau!...

EL NELO DEL MATADERO

—S'han acabat els romansos, vaja!... Aquí no hi ha més amo que jo.

escalfats per l'accent arborós de la meva prédica.

—De candidaturas ne corren moltes, de noms ne circulan més que no n'hi ha al calendari; però ¿hem d'avenirnos a acceptar cegament aquests noms, pel mer fet de que en Lerroux, ó en Planas y Casals, ó en Comas y Masferrer ó el Cego de Berga ens els imposa?... ¡No, ciutadans! Quedis l'autocràcia pels xinos y 'ls russos: nosaltres som espanyols, som homes lliures, y com a tals hem de procedir, reclamant, exigint el dret de triar ab las nostras propias mans el candidat qu' en las próximas eleccions ha de sortir triomfant de las urnas y que, ungit ab el sagrat oli dels nostres vots, anirà á casa la Ciutat á vetllar pels nostres interessos.

Potser no está gayre bé que jo mateix ho digui, però... no 'm sento ab foras per callarm'ho: al arribar aquí, sí, senyors, van aplaudirme d'una manera casi bé estrepitosa.

—Opino, donchs, que lo lògich y natural es que nosaltres que som del barri: nosaltres que coneixem els homes y las necessitats del districte, empleant el democràtic procediment de la antevotació, escullim per nosaltres mateixos al ciutadà que 'l dia de la batalla electoral ha de figurar en la vostra candidatura. ¿Quants som aquí, entre tots? ¿Trenta?... Donchs mans á l'obra. Que cadascú escrigui en un paperet el nom de la persona que mereixi las sevas

simpatias y que, al seu entendre, posseheixi més aptituds pera desempenyar el difícil càrrech que volém conferirli; que 's depositin els papers degudament plegats perque 'l secret no s'esbombi, en el meu barret, y que 'l ciutadà que més vots reuneixi sigui definitivament y sense apelació proclamat candidat nostre en las próximas eleccions municipals. ¿Hi están tots conformes, senyors?

—¡Sí, tots, tots!

—¿No hi ha ningú que vulgui fer cap esmena, cap reparo, cap indicació respecte á lo que acabo de proposarlos?

—¡No! ¡Ningú, ningú té res que dirhi!...

—Donchs ¡a l'antevotació, senyors! Y visca la democràcia pura, *sin trampa ni cartón!*

—¡Visca!—varen contestar els vintinou oyents, possehits, segons totes las senyas, del més viu entusiasme.

Previsor com soch, jo ja duya preparada una bona cantitat de papeletas en blanch, perque no haguessin de perdre temps confeccionant la candidatura.

Vaig donarne una á cada hu, y á mida que 'ls las anava entregant els repetia las instruccions pertinents al cas.

—Ja ho saben: vostés no han de fer més que posar un nom. Després practicarem l'escrutini, y 'l que obtingui majoria serà 'l nostre candidat. ¿Está entés?

—Entés—anavan dihent tots, prenent la papeleta y retirantse llapis en má á un recó, pera que ningú vejés quin nom hi escrivia.

La operació no va resultar gens llarga. Als cinch minuts ja tots els companys s'acostavan á la taula presidencial y, un á un, depositavan en el fons del meu barret la candidatura, cuydadosament plegada.

—Senyors—vaig dir jo contantlas, després d'haverhi tirat la meva:—Som trenta, y trenta papeletas hi ha en efecte á dins de l'urna. ¡Hermós exemple de moralitat electoral!... ¡Ni la més petita sombra de tupinada!... Ara va á procedirse á l'escrutini. Que qualsevol de vostés se prengui la molestia de apuntar els noms y els vots obtinguts per cada un. ¡Atenció!...

Y trayent ab tota solemnitat las papeletas una á una, vaig comensar á llegir:

—Pere Camps, un vot; Joan Puig, un vot; Ramón Vila, un vot; Francisco Valls, un vot; Manel Pi, un vot; Joseph Coll, un vot...

En fi, per' abreviar; que trenta eram els reunits, y trenta foren els candidats que sortiren del barret.

Ab la particularitat—jaquesta, aquesta va ser la més negra!—que 'ls trenta noms... eran precisament ¡els nostres!...

¡Cada hu de nosaltres s'havia votat á n'ell mateix!

A. MARCH

QÜESTIÓ DE LLENGUA

Per la boca mor' el peix.

Jo tinch quatre companys molt bullangueros que per qualsevol cosa arman un altercat de mil dimonis ahont se vulla que 's troban.

Perque vegin vostés que no exagero vaig á doná una proba del escàndol arnat, no fa molts d'fas, al café d'en Pariona.

FRUYTA DEL TEMPS

—Han portat aquest capot per tú. Aixó vol dir que aviat farà fret.

—No: aixó vol dir que la banda va á Madrid.

—Noy, me sembla que si hem d' esperar als parroquians, ens tocará estarnos aquí fins al Maig del any que vé.

Exhibició de las primeras capas.

Gran movlment de barrets.

Protenía l primer que no hi havia cap llengua més hermosa al món que la francesa, y l segón va respondre que la llengua italiana es la que més entona. Després salta l tercer dihent que la inglesa es la que té més forsa, y l quart els deya: — ¡Imbécils! per bonica no hi ha com la espanyola. Y ¡Cá! > «¡Que sí.» «¡Que nó!» L' un se burlava del altre ab tanta sombra que fins van apostar un tech de duro per barba en una fonda, y de la qüestió aquesta fentme jutje van dirme á *quema-ropa*: — ¿Quina es la llengua que á tú més t' agrada? Així acabarém prompte aquesta qüestió sabia, difícil y engorrosa. — Per mí, 'ls vaig contestar, no hi ha cap llengua més profitosa y bona, per més que 'l món rodeu de cabo á rabo, que la d' anyell ab péssols y escarxofa.

LEO VILA Y HUGUET

Exámen d' ingrés

- ¿Vosté solicita una plassa?
 — Sí, senyor: de músich municipal. M' han dit qu' es una feyna distreta, alegre, descansada, y, ja veurá, ¿qué ha de procurar un hom?
 — ¿Quin instrument toca?
 — Qualsevol: lo mateix toco 'ls ferrets, que 'l clarinet, que 'l cornetí... La qüestió es tocar alguna cosa.
 — Encare que sigui 'l dos...
 — Exactament.
 — ¿Sab lo qu' es un respall?

- N' he sentit parlar alguna vegada, pero franca ment, jo no l' uso.
 — ¿Cóm está de geografia?
 — Deu n' hi doret. Presentim el mapa d' Espanya y tot seguit li diré: Aquí es á Valencia, aquí es á Madrit, aquí á Saragossa...
 — ¿Per qué cita aquestas poblacions ab preferencia á las altrás?
 — Perque solen ser las més freqüentadas per la Banda municipal.
 — Molt bé. Y de Fransa, ¿quin concepte 'n té format?
 — ¡Ah! Gran país, sobre tot quan hi van músichs forasters que tocan y no cobran.
 — L' encreuament de la Gran-Vía y 'l Passeig de Gracia ¿ahont es?
 — Allá ahont ha sigut sempre.
 — Vull dir si sab que la banda hi va á tocar cada diumenge al mitj día.
 — No; no 'n sabia res.
 — ¿Y la gran plassa de la Cascada?
 — ¿També hi toca la música allí?
 — Cada diumenge á la tarde.
 — Si que ha de ser una vida ben arrastrada la de la pobre banda!... Al mitj día ves á tocar al passeig de Gracia, á la tarde ves á tocar al Parch...
 — Bé! Aixó ha d' aclarirse. Al Parch hi toca al estiu; al passeig de Gracia, al hivern.
 — ¡Ah! Aixís ja varia d' aspecte.
 — Seguim. ¿Qué son las festas majors?
 — Unas festas que 's fan en els pobles menors.
 — Y com més menor es el poble...
 — Més major es la festa.
 — ¿Quina utilitat els reportan als músichs municipals las festas majors?
 — La de poderse contractar pel ball del envelat, cobrant á la vegada com á músichs de la banda y com á tocadors del sarau de Viladecaballs ó de Puiginyós.

LA RETIRADA DE 'N CARLETS

— Fills meus, anant per las malas no faríam res de bó;

per lo tant jo us aconsello que reconeguen "alló".

LA BOMBA DEL GENERAL FUENTES

—¿Quí es en Cervantes?
 —L' autor del *Quijote*.
 —Y 'l *Quijote* ¿quí es?
 —L' autor d' un viatge fet á Madrid per la banda...
 —¿Coneix vosté á n' en Loubet?
 —No, señor; pero si soch además com á músich, espero que, ab ocasió del nostre próxim viatge, el coneixeré aviat.
 —¿Qué es el fret?
 —Una impressió curiosíssima, que 's té ó no 's té, segóns las circunstancias.
 —¿Cóm vol dir?
 —Si no s' ha d' anar á tocar á las festas del President, no 's té fret.
 —¿Y si s' hi ha d' anar?
 —Llavoras sí que se 'n té. Un fret tan viu, que á l' Ajuntament no li queda més remey que comprar capots pels músichs...
 —Ab exenció de subasta ¿eh?
 —Efectivament.
 —¡Bravíssim!.. Vosté té condicions per ingressar en la Banda. Vaji, y digui á n' en Sadurní que l' apunti... Y de passada, demàni que li ensenyi 'l dragó que 'l Govern francés va regalarli l' altre dia.

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

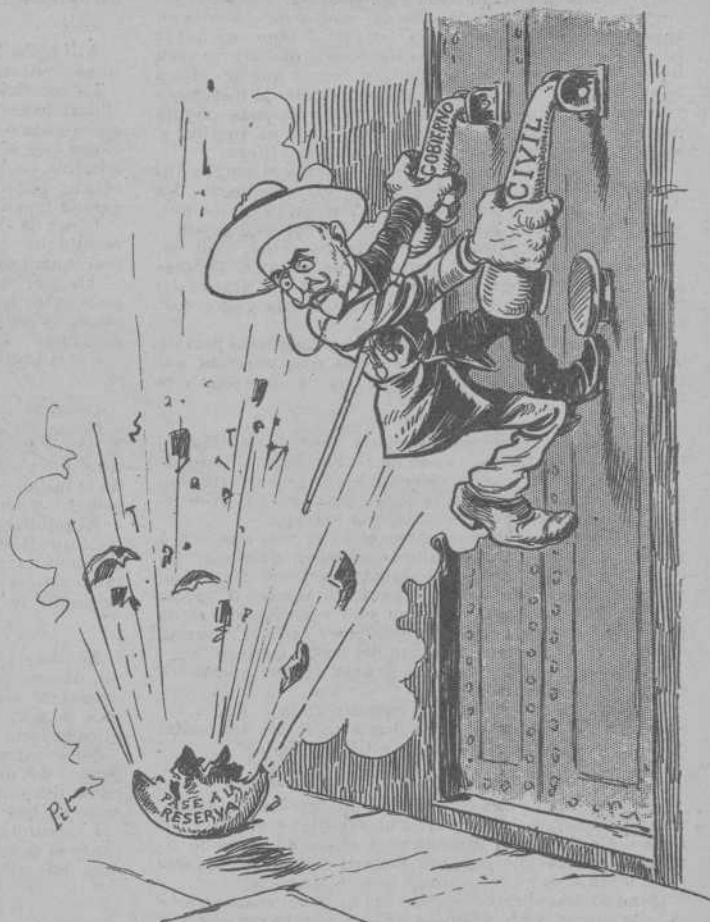
ANUARIO ESTADÍSTICO DE LA CIUDAD DE BARCELONA.—Año 1903.—Es l' any segón en que 's dona á llum aquesta interessant publicació, per disposició del Ajuntament y baix la direcció inteligent del *Jefe de Estadística, Padró y Elecciones*, D. MANUEL ESCUDÉ y BARTOLÍ.—Ben emplets el treball y 'ls diners que s' hi esmercen. Ab aquest Anuari Barcelona segueix corrents europeas posantse en el cas de correspondre á las ciutats mes importants del extranger que buscan en l' Estadística 'l medi de coneeixer's á sí mateixas, com á base de perfecció en la vida municipal.

L' Anuari de 1903 compren un gran número de notícias y datos perfectament coordinats sobre las següents materias: Territori de Barcelona, Climatología, Població, Natalitat, Nupcialitat, Mortalitat, Eleccions, Vigilancia y Seguretat, Instrucció pública y Bellas Arts, Museos, Concurs d' edificis y establiments en 1902, Urbanisació y Obras, Assistència pública, Hospitals, Justicia, Cementiris, Contaduría municipal, Abastos, Inspecció industrial, Comers, Estadística postal, Passatjers, Institucions sociales.

Totas aquestas materias se troban minuciosament especificadas, aduhintse un gran caudal de detalls que ajudan al estudi de la manera de ser de Barcelona, en las diversas manifestacions de la vida pública.

Sentím que l' espay de que podém disposar no 'ns permeti fer un estudi complet de un treball tan complex y en tots conceptes tan interessant. L' *Anuari* del Ajuntament es un llibre de consulta que tots els barcelonins deurían tenir á la má.

Y fins dirém que s' hauría de declarar de text pera 'ls regidors, que tenen al seu càrrech la gestió dels interessos de la Pubilla. Sols estudiant la realitat—y no hi ha res mes real que las puntuacions estadísticas—s' orientarían bé pera emprendre ab acert aquellas milloras qu' en tots els rams de la administració se fan á Barcelona tant y tant necessarias.

—¡Aquesta sí qu' es pitjor que la de la Ramblal... Afortunadament estich agarrat á bonas "aidabas".

NOVELAS DE M. MARTÍNEZ BARRIONUEVO.—Impresas á Madrid n' hem rebudas duas tituladas: SEVILLA FAMOSA y LA REAL HEMBRA.

La ploma garbosa del celebrat escriptor, que tantas y tantas obras de imaginació porta donadas á la estampa, no pot amagar sa naturalesa genuinament andalusa. En aquella terra va naixer el Sr. Barrionuevo, y no hi ha que ponderar lo bé que la descriu, y no sols aixó, sino 'l sentiment íntim de la mateixa de qu' está possehit.

En aquest concepte, mereix un lloch d' honor entre 'ls numerosos representants de aqueix regionalisme literari que tan hermosas obras ha produhit, y que representan en certa manera una vigorosa corrent dintre de la literatura espanyola.

Las dos últimas novelas del Sr. Martínez Barrionuevo se recomanan además per l' interés qu' entranyan sos respectius arguments, per l' escalet pintura dels tipos y del medi en que viuen y pels primors de son estil literari.

RATA SABIA

TEATROS

PRINCIPAL—(ESPECTACLES GRANER)

Elegantment reformat ha comensat aquest teatre sa tasca artística, que en mans del senyor Graner promet emprendre una gran volsada.

Dissapte tingué lloch la inauguració, donantse per primera vegada la visió parlada y sonada de *El Comte l' Arnau*. La célebre llegenda, que tal com està descrita en aquest arregio resulta lo mes fluix de l' obra, ha donat peu á que uns quants artistes de nom lluheixin la seva trassa. En primer lloch, devem fer constar que la música es excelent; de marcat sabor popular catalá; la inspiració y la valentia son las característiques de aquesta página musical perfectament harmonisada, y quins motius s'avenen maravellosament sb l' assumpto del libre.

La decoració del primer quadro, deguda al senyor Junyent (D. Olegari), es de una bellesa extraordinaria. La del segon, del senyors Moragas y Alarma, es també hermosa á tot serho; y las demás no hi fan cap mal paper.

La direcció escénica á càrrech del Sr. Gual, molt bé. Avans de «El Comte l' Arnau» se projectaren algunas pel·luculas cinematográficas que varen obténir gran éxit, particularment una de molt extensa titulada *Una excursió pels Alps*.

Mereix efectivament menció especial aquesta part de las Sessións Graner, donchs las vistas que presenta son escullidas totas y 's distingeixen per la seguretat y la llimpiesa.

Dilluns, primera sessió de moda. Estreno de *Alkestis*, tragedia de Eurípides, versió de D. Salvador Vilaregut.

Presentada ab tota la esplendides de que es capás un artista com el Sr. Graner, la obra grega obté un gran rellu en lo que 's refereix á sa bellesa plástica.

L' acció dramática no interessa avuy més que com á curiositat á uns quants escullits que saben paladejar las obras d' aquells temps. El públich en general no té paciència ni forsa de voluntat pera trasladarse d' época; per xó creyém que l' éxit gran que obtingueren en la sessió de dilluns els elements del *Teatre Intim*, l' haurían obtingut major donant una obra del teatro modern.

La decoració es dels senyors Brunet y Pous, y está admirablement adequada.

La sala estava brillantment concorreguda. Al final, el senyor Jiménez digué molt bé un recital del malaguanyat Emili Vilanova titulat *Esplay*.

ROMEÀ.—TEATRO CATALÁ

Mala partida es una comedia en un acte del Sr. Godo, combinada ab enginy y escrita ab facilitat y garbo.

La mala partida la juga un pare al seu fill, bola de vidre y calaverot fingint, pera donarli una llissó, haverse casat ab la seva xicota, durant la seva ausencia.

Quan se descubreix l' engany, lo qu' es el susto el jove ja l' ha tingut, y ab promesa de que posará esmena á la seva conducta, s' arrega tot y 's casa.

L' autor sigué cridat á la escena distintas vegadas al final de la representació.

CATALUNYA

Quedarem la semana passada en que donaríam compte de las dos últimas representacions del inmens Garavaglia en aquest teatro.

El dimecres, á benefici de la simpática Farina, posá *La moglie de Claudio*, un drama impossible, una cayguda del gran Dumas. La Duse, ab son gran talent se vá complaire en ressucitarlo... y en quant á la beneficiada (que no es una Duse, naturalment) se limitá á patentisar qu' es una artista estudiosa y plena de bona voluntat, y que al costat de mestres tan escelents com en Ferruccio 's fan cada día nous progressos. El públich premiá son treball ab carinyosos aplausos.

Y en quant á n' en Garavaglia, estigué admirable.

Al día següent, en la *Festa del grano* (*La festa del blat de 'n Guimerá*, transportada á l' escena italiana, com si sigués un drama de aquell país) ens convencé una vegada més de la pasmosa ductilitat del seu talent. Ab un vigor y una intensitat extraordinarias y sense descompondre un sol moment l' armonia de una realitat viva y palpitant presentá 'l tipo tempestuós de Jaume, anarquista redimit per l' amor á una dona. En els moments culminants del drama, en el *racconto* del final del acte según y en l' escena de la mort, se ficá materialment dintre del puny al públich, qu' entusiasmat, l' aclamá, cridantlo al palco escénich un sens ff de voltas.

Aixís ab aquesta brillantés d' éxit no gayre igualada, s' hauría despedit de Barcelona, á no ser els compromisos

contrets pel seu empresari, que l' han posat en l' obligació ineludible de donar una nova serie de funcions, á

NOVETATS

Allí treballa actualment, rebent cada nit las més calurosas demostracions d' entusiasme.

La repetició de algunas de las produccions donadas á Eldorado aviva l' interés del auditori. Qui no l' ha vist en aquesta ó aquella obra aprofita l' ocasió, intrigat pels elogis que n' ha sentit fer. Y á molts que l' han vist y admirat, no 'ls dol tornarho á veure per admirarlo novament... porque quan un menjar es exquisit ¿á quí no li agrada repetir?

L' art de Garavaglia, depuradíssim, sincer, equilibrat, resulta un' obra mestra... y ja se sab que las obras mestras, quant mes se contemplan, més se fruheixen.

Ab tot, sabém que intercalará tres ó quatre títul' nous entre las obras ja representadas. Dimecres posá *Los Onore* de Suderman, del qual ens ocuparém la semana próxima.

Y ara torném á

ELDORADO

Dissapte debutá la companyia del género xich.

Conta ab elements valiosos, com els primers actors E. Gil y R. Juárez, las tiples Bordás, Fernández y Ramos, y els actors León, Gordillo y altres. En el género es de lo millor que corra, posantse totas las obras ab gran esmero, y sense reparar en gastos.

El públich aficionat ompla cada nit el teatro, y no es fácil que desdigni, primer porque la temporada no ha de ser molt llarga, y després porque l' empresa té en preparació alguns estrenos, dels quals obrirá la marxa *El alma del pueblo* de 'n López Silva, anunciat pera demá dissapte.

GRANVÍA

Lo mateix podría titularse la sarsueleta que 's va estrenar dimars *La favorita del rey* que *El galimatias H*. Cap necessitat tenian els Srs. Perrin y Palacios de remoure tota la cort de Lluís XV pera arrencar d' aquella complicada serie d' intrigas tan pobríssims efectes.

No es extrany que, cohibida per semblant patró, la inspiració del mestre Vives haja volat casi sempre á ran de terra, descontentant alguns passatjes en que logra remuntarse un bon xich.

L' auditori, procedint ab laudable cortesía, aplaudí al caure el teló, pero no feu cap instancia pera conéixer el nom dels autors de la obra.

En lo qual, sigui dit sense passió, li sobrava á cabassos la rahó.

CIRCO ESPANYOL

El melodrama *La amordazada* de 'n Decourcelle (autor de *Los dos pilletes*) es una producció encare que no exenta de convencionalismes, saturada d' interés. El género melodramátich s' ho porta.

El públich de bona fe l' escolta ab gust y fins en alguns passatjes arriba á emocionarse.

Entre 'ls trucs escenográfichs descolla un incendi sobre la cuberta de un vapor, que produheix un gran efecte. La decoració es deguda al escenógrafo Sr. Aynaud.

APOLO

Un nou autor jove y catalá de ilustre genealogía artística, ja qu' es net del gran Clavé, s' ha donat á conéixer en aquest teatro ab un' obra en quatre actes, titulada: *Dintre la boira*.

No es una producció perfecta; pero si una falaguera revelació.

Apart de sos mérits dramátichs y literari gens escassos, l' avalora sa tendencia humanitaria y progressiva contraria á las rutinas y endarreriments entronisats en un poble. El temperament generós del jove autor se revela vibrant y creyent en la obra santa del progrés.

Els justos aplausos que 'l públich li prodigá deuen animar al Sr. Ferrer y Clavé á prosseguir pel camí que ha emprés sense girar la vista enrera... Fassis digne de son avi... y avant, avant sempre!

L' empresa de aquest teatro prepara l' estreno de un nou drama de 'n Sebastián Gomila titulat *Los proletarios*. Sembla que aquesta nova producció del autor de *Suelo* será presentada ab gran propietat, pintantse decoracions exprefs y escrivintse alguns números musicals. De la

INJUSTICIAS DE LA NATURALESA

—¡Ay Senyor, quin tripijoeh!
¡Unas tant y altres tan poch!

ESTRELLAS QUE FUGEN

—A Madrid, bellas amigas,
á Madrid incontinent,
á rendí 'l nostre homenatge
á "mossió" le president.

direcció de la mateixa se n' ha encarregat el primer actor Sr. Piera.

NOU

S' han posat dos nous entremesos dels germans Alvarez Quintero *Los píropos* y *La pitanza*.

En el primer hi abundan las situaciones cómicas desarrolladas entre un diálech garbós y correcte.

El segón, de un carácter algún tant naturalista, sembla la transcripció escénica de un vell quíento, encaminat á demostrar que la panxa satisfeta es mare del optimisme y la bondat.

Totas dugas produccions sigueren aplaudidas; pero en especial *Los píropos*.

N. N. N.

AL SENYOR ALCALDE

Senyó Alcalde: L' altre día passejant estava jo molt tranquil per la Gran-vía, quan vaig notar que 's sentia per 'llí aprop forta pudó. Me vaig treure, per si acás el mocador de butxaca, y, busca que buscarás, per fi 'm vá portá 'l meu nas al forat d' una cloaca. Lo que d' allí dins sortia encare po m' he explicat; pero sí desitjaria que arribés á l' Aroaldía l' alé impur d' aquell forat á l' acte d' una sessió, y me hi jugaria un ral, que, aixís que dintre 'l Saló de Cent, entrés la pudó... ¡no hi quedava un concejal! Apa, donchs; si no es mentida que té á Barcelona amor, pòsihi remey desseguida, que no val pas nostra vida menys que la d' un regidor.

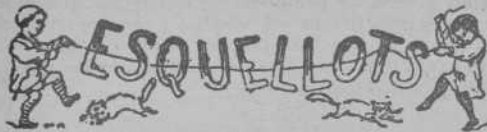
Fassi anar á la Gran-vía á un *Xanxes* de bon olfat, y veurá com aquell día els porta una malaltia á Casa de la Ciutat, lo que ab molt de sentiment veuria la població... ¡Morirse l' Ajuntament!... ¡No fos cas que de repent el nombressin tot de R. O.! Espero, donchs, atendrá la fundada petició d' un pobre, que, si la fa, es perquè malalt va está á causa de la pudó. Y si no ho volgués oír, ab indiferencia tal, tindrfam rahó per' dir: ¡qué costa poch, presidir una casa comunal!

SAMUEL GRAN É IRURUETA

¡LAUDABLE DESITJ!

—¡Germanet, una gracia de caritat!
—Deu vos "fassi bé".

La Diputació provincial fa ja alguns dies que's troba sense cap... Y á pesar de tot viu... Ja veuhem quina extranyesa!

El Sr. Torres Picornell ha renunciat á la presidencia de la corporació ab carácter irrevocable. Com á home independent y poch significat en las llyutas de la política van elegirlo 'ls seus companys. Fou, sens ell demanarho, el ters ó 'l quart en discórdia.

Pero prompte s' ha cansat del càrrech. La pau y la tranquilitat de la família li agradan més que 'ls farsols. Ell ray! Bé pot renunciar á las brevas provincials, qui está en situació de descloure tants caixóns com vulgui d' exquisidas regalías de la fábrika de son difunt sogre D. Joseph Gener. Per més que fumi no se las acabarà.

* *

Pero la Diputació, entretant, queda decapitada.

Els que més desaforats anavan darrera de la Presidencia, Srs. Sostres y Farguell, han pres ara la prudencia per divisa. Per exageració en l' afany de possehir-la, al constituhirse la corporació, la varen perdre.

El Sr. Roqué, qu' es qui está en millors condicions pera desempenyar-la, té'l defecte de ser republicà... y aixó, naturalment, no deixaria de contrariar horriblement al general Fuentes, que ha vingut á Barcelona á fer Patria y Monarquía.

Y encare que no sigués aixís, el Sr. Roqué té ben pocas ganas d' enredarse.

* *

¿Cóm resoldre, donchs, el conflicte?

Podrían els diputats provincials fersho á palletas.

No obstant, un pare de la provincia 'm deya aquest día:

—Casi no tindrem més remey que nombrar al senyor Sostres que, al cap de vall, es l' únich que 'n té verdaderas ganas. L' haurém de nombrar per eliminació. Pero jo no ho faré pas sino ab una condició precisa. Com té 'l geni tan fort s' haurá de comprometre cada vegada que presideixi una sessió á deixarse lligar las mans darrera de la esquena. O sino, la Diputació Provincial no guanyaria prou pera campanetas... y fins crech que al millor día fora capás de tirar el tinter sobre 'l cap d' algún dels seus companys.

* *

Compromés es el cas.

Y no sé fins á quin punt deu consentirse que la Diputació tingui cap, á expensas del cap dels Diputats.

Sobre la Crónica que publicarem en nostre passat número hem rebut

un gran número de cartas, totas, sens excepció, conformes ab l' esperit de la mateixa. Si 'l Sr. García Faria se las hagués d' entendre ab el Jurat, y formessin el tribunal els nostres comunicants, no li arrendém la ganancia.

Bé podém dir, donchs, que han passat els temps de Calderón de la Barca, en que l' honor era entés d' una manera massa agafada pels cabells. El Códich Penal, en aquest punt, está en contradicció ab la conciencia pública y ab l' esperit predominant en els nostres temps.

* *

L' autor de una de las cartas, aduheix un argument molt digne de ser tingut en compte:

«No's pot admetre, sense subvertir, els principis més elementals de la justicia, que ningú puga ser

NOVEDATS TEATRALS

L' últim bunyol de 'n Baró.

EL GUAPO DE BESALU

—Ja que no he pogut anar á Madrid d' embaixador, hi aniré de "gorra".

jutge en causa propia. Y'l famós article 438 del Códich Penal autorisa al marit ofés pera ser, no ja sòls jutge, sino fins butxi de la muller adúltera. ¿Se creu que l'adulteri es un delict tan grave que mereixi la pena de mort? Llaboras, que'l marit denuncihi'l fet, que'l probi y siguin els tribunals els que serenament imposin la terrible pena. Que las adúlteras vagin al pal. ¿No es veritat que una execució capital aplicada á una dona adúltera esgarrifaria? Donchs molt més ha d'esgarrifar que son marit la mati instantáneament, ja sigui en un moment d'obcecació, ja sigui obehint á un càlcul refinat, y sempre al amparo de un article del Códich, que sobre'ls móvils del matador ni tan sols se para á fer las degudas distincions.

Un episodi de teatro.

Un tal Sr. Cases, autor de una obra titulada: *Biblioteca nacional* l'entregá al mestre Calleja, que s'havia compromés á posarhi música. Pero al cap d'algun temps li torná, desentenentse del compromís.

¿Y qué va fer el Sr. Cases? Senzillament, un dia que va trobarse ab el mestre, de la primera bofetada va tirar-lo á terra de bigotis.

El mestre Calleja va corré'l perill de que li rompessin lo que més s'ha d'estimar un compositor.

L'ós de la música.

La banda municipal va definitivament á Madrid, á amenisar las festas ab que ha de ser obsequiat Mr. Loubet.

Y als músichs de la banda se'ls hi fan capots nous, perque'ls estrenin en el viatge. Sobre tot que no se'ls geli'l buf.

¿No es mal capot el qu'está donant ja fa temps la banda á Barcelona! La Pubilla la paga y'ls de fora la disfrutan.

Com sigui que'ls viatjes y las excursions sovintejan tant, valdria la pena d'estudiar si per rahó d'economia sería convenient dotar á cada músich del corresponent bitllet kilométrich de viatge.

L'altre dia van visitar-me uns actors contant-me lo següent:

A Sabadell, diumenje passat, teníam anunciada la representació d'*El Héroe*, d'en Rusiñol. Poch ans de l'hora de la funció, se'ns participá que aquesta quedava suspesa á no ser que'ns avinguessim á cambiar l'obra. Reclamarem que lo que se'ns deya verbalment, se'ns comunicqués per escrit y s'hi negaren.

Vingué l'hora de la representació, y'l teatro fou ocupat per la guardia civil. S'exigí primer al director de la companyia y després á distints actors, qu'eixissin á anunciar al públich que l'obra no podia representarse. Ens hi negarem resoltament, alegant que no es aixó incumbencia de cap artista. Fins se'ns amenassá ab po-

sarnos presos... y nosaltres tot era reclamar que tot aixó se'ns participés per escrit... y sempre en vá. Se veu que'l paper á Sabadell deu anar molt car.

Per fi, á una hora ja molt adelantada la guardia civil despejá'l teatro.

* *

Ja veu, Sr. Fuentes, que tot aixó es molt grave.

En primer lloch no sabem que *El Héroe* sigui un'obra prohibida. Se representa sovint sense'l menor inconvenient, sense la més petita dificultat, sense promoure en lloch la més mínima qüestió que pugui afectar al ordre públich.

¿Cóm lo que per tot arreu se tolera, no es tolerat á Sabadell?

Y alló de donar ordres verbals, negantse á consignarlas per escrit ¿no li sembla, invicte general, que no fa *guerrero*?

El famós polissón *Memento* ha sigut trasladat á Tarragona. Pero ab ascens.

Com en *Memento* procedeix de la catedral de Sevilla, podrá dir:

—Encare que sembli que vaig cap per vall al ser trasladat de una ciutat importantíssima á una que no ho es tant, eclesiásticament no es aixís. A Barce-

LAS GRANS FIGURAS DE LA ESCENA

FERRUCCIO GARAVAGLIA
en el drama "El Cardinale".

(Dibuix Alejandro Soler).

"DE AQUELLOS POLVOS..."

¡El general dormi!

„Que duerma, pues, el general!...”

lona no hi ha més que Bisbe y á Tarragona Arque bisbe!

Sembla que 'l Baró de Bonet té mitj convenut al Ministre de Instrucció pública de la conveniencia de que l' Estat se fassa cárrech en tot y per tot del Hospital clínic anexe á la nova Facultat de Medicina.

Aixó es lo que ha de ser.

Y aixó es lo que devia haverse fet desde bon principi.

En primer lloch perque l' Ensenyansa universitaria es una de las atencions privativas de l' Estat. Y en segon terme pera posarse 'l govern en la situació del famós Juan de Robres del epígrama.

Aquell que

«hizo este Santo Hospital,
mas antes hizo los pobres.»

Hi ha monárquich barceloní que treballa desaforadament pera que 'l govern suspengui las eleccions municipals, que, segons prescriu la ley, han de celebrarse d'intre de la primera quinzena de novembre, fins y á tant que quedí aprobada la reforma de las Lleys electoral y municipal.

Com si 'l govern tingués seguretat de poder arribar ara ni may á l' aprobació de aqueixas lleys.

Altra feyna hi ha!

*
*
*

De totas maneras, es molt sensible que 'ls monárquichs barcelonins repugnin tant el ferse un bon tip de castanyas en el mes de novembre, qu' es quan abundan més, son més bonas y van més barato.

Pensin que fora de temps las haurán de menjar secas, que son encare de més mal rosegat.

En el Congrés anti-tuberculós celebrat á París, dos distints doctors han donat compte de sos treballs, encaminats á curar tan terrible malaltia. Treballs, segons ells mateixos asseguran, qu' en sos primers ensaigs s' han vist coronats del éxit més complert.

Y aixó que cada hú parteix d' un sistema distint.

Pero res hi fá. Aixis quedarà als malalts el recurs agradable de triar el medi curatiu que 'ls hi vingui més de gust.

No obstant, jo crech que 'l més gran enemich de la tísis es y será sempre la facilitat de alimentar-se bé.

Llegeixo:

El diputado á Cortes D. Emilio Riu ha dicho á un íntimo amigo suyo que en breve vendrá á esta capital, donde se propone pasar una larga temporada y dar una serie de conferencias sobre repoblación forestal.»

Será molt bonich sentir com s' explica sobre aquest punt l' arrasador dels grans boscos del Pirineu, en els districtes que representa en Corts.

El Sr. Riu deu figurarse que dihent tot lo contrari de lo que 's fa ó fent tot lo contrari de lo que 's diu, es com els homes realisan la seva carrera política.

Xascarrillo de postres.

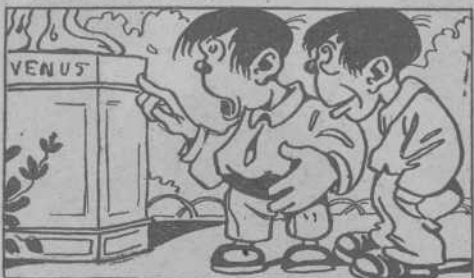
Un individuo tracta de llogar una caseta en las inmediaciones de ca'n Tunis, y l' encarregat d' ensenyar-li li diu per enllepolirlo:

—Aquest siti es molt tranquil, sobre tot á la nit. Y de dia no pot imaginarse lo divertit qu' es... A cada moment hi passa un enterro.

FULLAS

—“La Fulla” cayent sobre las targetas postals una mica massa alegres.

—¿Cóm es que aqueixas may cauhen?

—¡De ganivet y de punta! ¡D' aquestas n' haurian de caure!

—¡Ay! El día que caygul aquesta, ¡se 'ns ha acabat el bróquil!

XARADAS

I

—*Hu-ter!* ¿Ets tú Rafelet?
 —¡Hola, *Dugas-repetida!*
 —Quan temps sense veuret, home!
 —*Quart* que vam ser á Gelida que no 'ns havíam vist més.
 —Explicam la teva vida.
 ¿Qué has fet?

—Vareig estudiar per *hu-dos ters*. Com ni mica m' agradava aquest ofici, vareig pensar per' mi *iprima!*; y al posarmho al *hu-mitj-dos*, penjí 'ls hàbits desseguida, disposat á *dugas-hu...*
 ¡Y aquí 'm tens, *Dos-repetida*, vivint tant tranquil á *Tot!*
 —Donchs ja 't faré una visita. Aden, noy, y tant de gust, Rafelet.

—Hasta la vista.
 SAMUEL GRAN É IRURUETA

II

Temps de verb es la *primera*, una lletra la *segona*, y la *tersa* també ho dona per guisar *invers-darrera*.
 Si la *tot* volem trobar penseus'hi ben poca estona, es una menja molt bona qu' agrada á molts per dinar.

F. JOANET

ANAGRAMA

Al total de la Felissa al carrer d' Escudillers li varen dá una pallissa y li van tot els diners.

PAULITO GIRALT GÜELL
 TARJETA

JOAN M. SOSTEN

Aquestas lletres degudament combinadas forman el títul de un drama catalá.

NOY DE PALLEJÁ

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8.—Nom d' home.
 3 1 2 4 5 6 1.—Lleinadura.
 6 1 8 4 2 1.—Vehícul.
 4 8 4 5 1.—Nom de dona.
 1 3 4 2.—Poble catalá.
 6 2 1.—Els animals ne gastan.
 4 5.—Preposició.
 7.—Vocal.

MUSCLUS

GEROGLÍFICH

O O O

X

L O L O

P O

I I I

PEPET PANXETA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Don Juan Tenorio

Drama fantástico

POR D. JOSÉ ZORRILLA

Ptas. 2

El nuevo Tenorio

Drama de los

Señores BARTRINA y ARÚS

Ptas. 2

8.º cuaderno * 2.ª serie

BARCELONA Á LA VISTA

16 VISTAS DE LA CAPITAL DE CATALUÑA

30 céntimos — Fuera de Barcelona, 35

En prensa el cuaderno 9.º

Obra nueva

ELEGIAS

POR EDUARDO MARQUINA

Ptas. 2

Acaba de ponerse á la venta el tomo 97 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

VOLTAIRE

CÁNDIDO

Un tomo en 8.º menor, Ptas. 0'50

Próximamente se pondrá á la venta el

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

Ó SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

Rústica, Ptas. 1 50 — Cartoné, Ptas. 2

Queda abierta la lista de pedidos.

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

para 1906

DINTRE DE POCHS DIAS QUEDARÁ LLESTA L' IMPRESSIÓ

Poden nostres corresponssals formular las demandas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiicat. Als corresponssals se 'ls otorgan rebaixas.

DIGAM COM T' ABRIGAS Y 'T DIRE QUI ETS

President.

Ministre.

Subsecretari.

Director general.

Jefe de Negociat.

Jefe de Secció.

Oficial quint.

Temporer.

¡Cessant!

P.L.C.